

VERS ÉS PRÓZA

NAGY FARKAS DUDÁS ERIKA

MOST

Megosztanám időm, Veled, vagy lenne valaki más helyetted,
jól tudtad, hogy mit teszel, amikor rabságba hajtottad fejem.
Szerelem, én suta szárnyú madaram feketén ül korhadt fádon.
Halott lenne már, de hol a hely, amiért érdemes volna. Bárhol?

Nem segítenek a megfejtett álmoskönyvek, világos jóslatok,
itt állok ennyi tudás előtt, reménytelenül, bután. Hallgatok.
Templomod, tömjénillatú áhítatában így hagytaél Vele.
Nem segítettél. Hozzá vezető utam nem rövidítet most sem.

Ellenünk? Senki. Soha. Mert mindenki a másik parton áll most.
Egyetlen biztos pont nélkül. A toronyból haranghangot hoz le,
és beleszól a reggel, hogy itt nem csak másoknak terítenek.
Otthonom ez a világ-vásár, ahol engem árulnak. Adnak. El.

A MI TAVASZUNK

Ott ülök minden reggel az ablakban, hogy lássam a mamát, amikor
visszafelé biceg a kenyérral. Sokszor leszid, mert az ablaküvegnek nyomom az orromat, az maszatos lesz, és a virágokat is összelökdösöm.

Mindig hoz egy kiflit, csak nekem, magának soha. Azt mondja, hogy nem szereti, és levágja a kenyérvéget, de én rájöttem, hogy hazudik, mert amikor egyszer meghagytam a kiflit, láttam, ahogy rakosgatta estig, közben meg-megkérdeve, hogy megeszem-e, de nekem nem kellett, mert előző nap elrontottam a gyomrom, és semmi nem esett jól, még a puha, illatos kifli sem. És akkor este láttam a mamát, olyan szépen, lassan harapdált a megszáradt kifliből, mint amikor én eszek valami nagyon finomat, kis falatokban, hogy azt hihessem, örökké eltart. *Csak azért, hogy ne dobjuk ki a tyúkoknak, holnap majd veszek neked frisset*, magyarázkodott, amikor észrevette, hogy nézem, ahogy eszik.

Sovány, kicsi, ősz és szelíd. Nem is tud kiabálni. Akkor sem szólt semmit, amikor a tata a háborúból betegen jött haza, és az első éjszaka mindent kidobált a kertbe. Nem tudom, mit vétettek neki a virágok? Azt is kihajította, amit én vettem a mamának. És akkor a mama nem csinált semmit sem ellene, csak kiment, és pityergett a kertkapura dőlve. Másnap kapálta a paprikát, azt, amiről mások azt mondták, hogy ne ültesse el, mert nincs semmi értelme. A menekültek beköltöznek a házainkba, mi pedig teherautókon mehetünk haza: a paprikáinkat is azok eszik meg! Nem értettem, hogy hova mennénk haza, amikor én mindig úgy tudtam, hogy itt vagyunk otthon. Egyszer meghallottam, hogy nagyon csúnyán beszélt a szomszéddal, akinek azt magyarázta, hogy márpedig a kertet rendezni kell, mert ha mégsem megyünk el innét, és nem is döglünk meg helyben – így mondta –, akkor enni lesz muszáj. A mama azt mondta, hogy ne higgyek a rémhíreknek. Nem volt kedve megmagyarázni, hogy mi az a rémhír, inkább mosolyogva adott egy puszit, *aludj el, kicsim*, és betakart. Néha, ha sokáig nyaggattam, mesélt valamit, de csak megzavart vele, mert olyan szépen, nyugodtan mondta, hogy hittem neki, de ha a szemébe néztem, és ott nem az látszott, amit a szavai mondtak, kétségbeestem. Miért hazudik, amikor azt tanítja, hogy nem szabad . . .

Az egyik este sokáig nem tudtam elaludni, gondolkodtam. Ezért most biztosan megszidna, mert arra tanított, hogy elalvás előtt ne gondoljak semmire, csak imádkozzak, és képzeljem el, hogy nagyon jó melegség vesz körül, sötét, puha és lebegtető érzés borít el. Amikor ezt sikerül elérnem, akkor majd magamtól elalszom, és nagyon jókat fogok álmodni. Leginkább szót fogadtam neki, és sokszor szerettem volna megkérdezni tőle, hogy ilyen jó-e az Isten is, vagy ez már maga az Isten, de mire ezt

elgondoltam, mindig elaludtam. Reggelente pedig soha nem jutott eszembe ez a kérdés. De ha nem hallgattam rá, és a felnőttek dolgán törtem a fejemet, nehezen aludtam el, és mindenféle rémes történet velem. Biztosan csak álmok voltak, de annyira féltem, hogy legszívesebben kimentem volna a mamához. Nem lehetett, mert a tata akkor már itthon aludt, és nem mertem megzavarni őket. Csak kapaszkodtam a kispárnába, nem sírtam, mert féltem, hogy meghallják, és akkor meg kell magyaráznom, hogy mi a bajom, de az is kiderült volna, hogy nem imádkoztam, és Isten sem jött el hozzám. Egyszer később mégis meséltem erről, és a mama azt felelte rá, hogy ez nem éppen így van, valamit félrehallottam, mert Isten mindig itt van velem. De akkor nem tudom, hogy azon az estén hol volt, amikor nagy fekete szakadékok szélén mászkáltam, hiába akartam vigyázva lépkedni, minduntalan megcsúsztam, és zuhantam a mélybe. Soha nem értem le a fenekéig, rémüldözve szorítottam volna össze a szememet, de nem használt, akkor is láttam a hatalmas köveket, a rohanó folyót. Nem olyan volt, mint máskor, mert máskor is álmodtam zuhanással, de máskor nem ijesztett a mélység. Egyszer azt is álmodtam, hogy lebegek a házunk felett, lent látszott a délután kint hagyott játékokkal teli dobozom, gondoltam is álomban, hogy korán kimegyek érte, nehogy megszidjon a mamám, ha észreveszi feledékenységemet. Úgy is lett, reggel kiszöktem, és tényleg ott volt, ahogy álomban. A mama arról is mesélt a szomszédasszonynak, hogy ő megérzi a bajt, azt is megérezte, amikor a tatáért a behívóval jöttek. Az este kihúzta a telefont, pedig soha nem szokta, és a kaput kétszer is kiment bezárni. Még azt is mondta, hogy a tata álmában sírt, de amikor felkeltette, már nem tudott semmiről, visszaaludt, a mama pedig imádkozott volna reggelig, de megzavarták. Meghallotta a kocsi közeledtét, gondolta, hogy lehet az bárki, de közben valamitől biztosan tudta, hogy a tatáért jönnek. Amikor a ház elé beállt a kocsi, és kétszer nyílt, csukódott az ajtaja, megrázta a tatát, hogy gyorsan keljen fel. Remélte, hogy esetleg a gyárból keresik sürgős javítanivaló miatt, de amikor meghallotta a beszédet, tudta, hogy ez az, amitől félt. A nyakán volt a baj, gyorsan csomagolt, mert a rendőrök ott várták az ajtóban, siránkozni sem volt idő, de nem is akart az idegenek előtt, és azért sem, hogy a tatát ne szomorítsa. Én nem vettem észre semmit, már aludtam, és vigyázott rám az angyalom. A mama szerint a tata megpuszilt, mielőtt elment. Ne mondjam azt, hogy elvitték, kért meg egyszer, mert az olyan

rosszul hangzik. De nekem teljesen mindegy volt, hiszen ha nincs a tata, egyre megy, hogy vitték, vagy ment. Ne gondolkodj ilyesmin, szólt rám a mama, ha okoskodni kezdtem. Sokszor leszidott, hogy idegesítem, ha olyanba ütöm az orromat, ami nem is tartozik rám. Pedig igenis rám tartoztak, amit kérdeztem tőle. Különben is, mikor szabad már gondolkodnom, ha iskolás leszek? De azt sem érti meg, hogy én nem is tudom, hogy hogyan kell nem gondolkodni. Magyarázom neki, hogy mindig gondolkodtam, amikor meg nem, akkor nem is voltam. Igaz, ezt már másként hiszem. Néha mérges vagyok, hogy miért felejtettem el, hogy hogyan születtem, és miért nem emlékszem arra, amikor még nem voltam? De ezt is csak a mama mondja, hogy nem voltam. Én tudom, hogy mindig voltam. Ha ilyesmit állítok, ad egy barackot a fejemre, nevet, és azután meséli mindenkinek, hogy milyen jókat mondok neki. Olyankor mosolygok, pedig igazából nem is azt szeretnék, inkább sírni, mert már megint nem értett meg. Egyáltalán semmit nem ért néha. Mintha nem is az én mamám lenne. Azt sem akarta megérteni, hogy ne kíséren be az óvodajátig. De nem lehetett neki megmagyarázni, akkor is jött velem. Mostanában csak a sarokig, és ott megáll. Olyankor nem akarok hátranézni, néha el is felejttem, mert jönnek a többiek, az a kislány is a másik csoportból, akivel jót szoktam játszani a szünetben. Néha már megfogom a kezét. Amikor a kapuba érek és hátranézek, a mama még ott áll, és integet. Csak egyszer nem volt ott, amikor a tatáért kellett menni a kórházba. Akkor kitétek a kocsiból, adott egy pusztit, és már fordultak is rá a nagyútra. A kapuba érve visszanéztem, és hiába tudtam előre, hogy nincs ott a sarkon, mégis sírva fakadtam. Az óvó néni is megkérdezett, hogy talán megütöttem magamat, de csak ráztam a fejemet, hogy nem. Akkortól kezdve a mamának soha nem mertem mondani, hogy nem kell hogy elkíséren, de még azt sem, hogy ne várja meg, amíg bemegyek a kapun.

A tatát sokszor vitték kórházba, nem tudom, mi baja lehetett. Kiabált velem is, pedig azelőtt soha nem tett ilyet. A mama felkapott, beadott a szomszéd nénihez. Megijedtem, de csak azért, mert nagyon régen nem vitt a karjaiban, hiszen ovis voltam, ő pedig olyan kicsi. A tata, amikor nem volt beteg, azt mondta, hogy lassan nagyobb leszek mint a mama, mert a mama már a föld felé nő. Ezt megint nem értettem, de ők nevettek, és ez jó volt. A tata fogai elől hiányoztak, és még nem szokta meg, a mama szerint ezért nevetett ritkán. Itt valami sántított, csak úgy

látszik, tényleg igazuk van, amikor azt állítják, hogy kicsi vagyok, mert nem értettem teljesen. Néha furcsák a felnőttek . . . Akkor a szomszéd néni adott enni, pedig ettem otthon is, de őnála mindig elfogadtam mindent, olyan szépen adta. A tata kiabált. Én odaláttam a szomszéd konyha ablakából a mi udvarunkra, és hiába hívott a néni, nem tudtam elmenni onnan. Nyálás lett az üveg, ahogy odalapítottam az arcomat, ezért a mama is haragudott rám, ha rajzoltam az üvegre, akkor is. A tata kiabált, amit ért, dobta ki az udvarra, a mama szakajtóját is, pedig azt nagyon szerette a tatá is, mert az ő nagymamájától kapták nagyon régen. A mama egyáltalán nem kiabált, nem is sírt, csak a kezét tördelte. Többször elindult a kapu felé, de mindig visszafordult. Nekem integetett, azt akarta, hogy menjek félre az ablakból, de nem mehettem. Féltem, és sajnáltam a mamát. Valamiért nem haragudtam a tatára, pedig tudtam, hogy rosszat csinál. Nagyon szép üvegtetejű asztalunk volt, amikor azt is kidobta, a mama átment a másik szomszédba, ahol volt telefon. A szomszéd néni sírt. Nemsokára jött egy fehér autó három emberrel, akik lefoglák a tatát, valamit csináltak vele, és betuszkolták az autóba. Nem is szólt nekem a mama, de én tudtam, hogy már hazamehetek. Sokáig takarítottuk a lakást, az udvart. A mama még mindig nem sírt, de arra kért, hogy most ne beszéljek, később elmesél mindent. Kibírom, kibírom, hajtogatta.

Attól kezdve ketten éltünk a házban. Ő minden vasárnap elment a szomszéd városba, a tatához. Amíg elvolt, a szomszéd néni vigyázott rám. Sokszor voltam szomorú, szerettem volna a mamával menni én is, de nem lehetett. Akkor arra gondoltam, hogy én is kibírom, ha a mama is kibír mindent. A tata a háborútól lett beteg, és sokáig fog meggyógyulni, ezt mondtam, ha a gyerekekkel beszélgettem. Sanyi szerint a tatám sírt a háborúban. Honnan tud ilyeneket, kérdeztem, erre csak nevetett, és mondott még sokkal rosszabbakat is. Az apjától hallotta, árulta el a végén. Sanyit sosem szerettem, biztosan azért viselkedett így velem.

Amikor a szomszéd néni lebetegedett, a mama főzött neki is, de egyszer csak nem kellett tovább vinnem az ebédet, meghalt. A nagyon öregek hálnak meg, de néha a fiatalabbak is. Ezt már értem. A fiatalok a betegségtől, vagy ha elüti őket az autó, vagy ha háborúba mennek. A temetés után a néni macskája hozzánk szokott. A mama morgott, hogy éhen fog pusztulni, de azért mindig mosolygott, ha együtt néztük, hogy mit csinál a macska. Mert furcsa szokásai voltak, mindennel játszott,

fura helyekre feküdt, soha ugyanoda. Én arra gondoltam, hogy azért sem zavarhatjuk el a macskát, mert a szomszéd néni egyszer még visszajöhet a temetőből, hiszen a mama is mondta, hogy feltámadunk, amit nem is értettem pontosan, de a macskát mindig szemmel tartottam. Vártam vissza a nénit, hogy a macska hazamehessen az igazi otthonába. Legalább százszor elmondta a Sanyi, hogy akit egyszer kivisznek a temetőbe, az onnan már nem jön vissza. A szomszéd néni sem, de legalább nem kell neki a villanyt fizetni, és hiába lesni a nyugdíjat. Ilyesmiket beszélt Sanyi. Azt is mondta, hogy a halottaknak már nem kell pénz, csak utoljára, a temetésre, de az a rokonok dolga úgylis. Azok örökölnek is. Sanyiék vittek el mindent a házból, nekünk csak a macska maradt, de legalább egy dinárunkba sem került a temetés. Ilyeneket beszélt Sanyi bátyja is, aki már nem jár iskolába, csak ismerős házakhoz fát fűrészelni, szemet behordani. Sanyitól tanultam azt is, hogy a nyúlláb szerencsét hoz, kaptam is tőle egyet, madzagra kötve, de a mama majdnem nyakon vágott, amikor az asztalunkon meglátta. Még hogy szerencsét hoz, nekünk nem szerencse kell, hanem nyugalom, ezt morogta, de meghallottam. Sanyi szerencsés volt, sokkal többet engedett meg neki az anyja, mint nekem a mamám. Engem a mama nem engedett ki a hidegben, és az első fagyos napon az óvodába sem mehettem, amikor a téli szünetnek vége lett, mert szerinte nem melegedtek még be a termek. Nem is szeretek oda járni, nem csinálunk soha semmit, csak az van, hogy szabadtevékenység. Az óvá nénik isszák a kávé, mi pedig hülyeségeket csinálunk. Az uzsonnát sem szeretem, soha nem eszem meg, de a mamának ezt nem szabad megmondani. Sanyi azt mondja, a bátyja tudja, hogy melyik házban ki lakik, és sok üres ház van a faluban. Nekünk is van üres szobánk, mert csak egyet melegítünk, azt is alig van mivel, de mit is kezdenénk például két szobával, amikor mi mindig együtt vagyunk, egy helyen.

A mama abbahagyta a kórházba járást, és eltemettük a tatát. Nem bírta a szíve, legalábbis így mondták a rokonok, de olyant is beszéltek, hogy sok gyógyszert vett be. Megint nem értettem semmit. A mama nem akart szomorúnak látszani, és ettől olyan furcsán viselkedett: mindig bolondozott velem, zavarócskáltunk is a gyümölcsfák között, amit még a tata ültetett, mielőtt elkezdődött a háború, és eljön velem a Sanyiékhoz is, pedig a Sanyiékkal máskor alig állt szóba. Igaz, most sem beszélget sokat velük, csak isszák a kávé, a Sanyi anyukája mondja a magáét,

nagyon hangos, vékony hangon, hogy nem is bánom, ha szól a mama, hogy menjünk már. Akkor a Sanyi mamája ad egy kosárban mindent, a mama húzódozik, de a néni csak erősködik, hogy nem akarja, hogy éhen pusztuljunk, ne okoskodjon a mama, majd visszasegíti valamikor. Olyankor a mama összehúzza magát, és tényleg olyan, mint aki a földre akar nőni. Otthon mindig megengedi, hogy én rakjam ki a kosarat, játszhatok is a benne található dolgokkal. Ha túl sokáig rakosgatom a motyót, akkor rám szól, hogy elég, vigyem be a kamrába az egészet, mert látni sem bírja. Néha nem értem a mamát.

Bárányhimlős lettem. De különben sem mentem volna az óvodába, senki nem ment, iskolába sem, mert nagyon sok repülő járt fölöttünk, és mindig szólt a sziréna. A mama nem engedte, hogy nézzem a tévét, és néha nagyon dübörögtek az ablakok alatt, a mama szerint teherautók, de Sanyi azt mondta, tankok voltak, éjjel jöttek be a határból, és a nagy fészerekben rejtőztek el, meg üres istállókban, és fényképeket mutogattott, ahová a bombák hullottak. Húsvét volt, és a mama azt mondta, báránykám, nem mehetsz ki a fübe, amíg el nem múlik. Nem értettem, minek kell elmúlnia, a bárányhimlőt akarta-e mondani, vagy valami mást. Sanyi azt mondta, háború van. A tata is volt már háborúban, mondtam neki. Az nem ilyen volt, most a *nátó* jött. Mi az a *nátó*, kérdeztem, de nem tudta elmondani. A mama megcsinálta a nyuszifészkét, mivel nem mehettem ki, behozta az előszoba sarkába, és már szombaton délután megnézhettem, hogy mi van benne. Volt benne édesség is, meg egy pár zokni, egy nadrág, amit nyáron lehet hordani, de játék az nem volt. Valamit már mondogattak az óvodában, hogy nem is a nyuszi hozza az ajándékokat, de én is azt hiszem, van benne valami, mert biztos vagyok, hogy az édességeket már láttam a Sanyi anyukája kosarában, de el is feledkeztem róla, amikor a mama berakatta velem a kamrába az egészet. Régebben volt, lehet, hogy nem jól emlékszem, de mintha egy zacskóban ott láttam volna a nadrágot is. Ezen még gondolkodnom kell, és annyi más mindenben. De a mama olyan nagyon kicsi, hogy szerintem akár ő is lehetett az a húsvéti nyuszi. Az én nyuszim . . .